

BRÅDSKANDE

U: SVENSKA AMBASSADEN
EMBASSY OF SWEDEN
HAAG (HOLLAND)

TELEFAX

Y13604-4

Telefon: (31) 70 324 54) 24 Fax: (31) 70 324 79 11 Telex (44) 31291 svnsk nl

Adress: Amb Ölander, Leffler Pol 2, Hafström, SB Pressbyrån, pressvakten		Datum: 1991-11-15	Dnr: 213	
Avsändare: Ambassaden HAAG/Gyllenhaal		Avd:	Grupp:	Mål:
Ärende: Mordet på Olof Palme; PKK-spåret				
Totalt antal sidor: 8		Obs! Vid begäran om repetition skall alltid avsändaren enligt ovan anges!		
		Avsänt den	Klockan	Sign

En av Nederländernas mest kända politiska veckotidningar, "Vrij Nederland", (uppl. ca 77.000) bar i veckan en fyra sidor lång artikel om en f.d. kommissarie i nederländska polisen, R.W. van Soest, och hans kamp för att få klarhet i mordet på Olof Palme. Han hävdar att det finns ett möjligt samband mellan mordet den 26 mars 1987 på den i Nederländerna kurdiske advokaten Bilgili och mordet på Olof Palme, men att de nederländska myndigheterna av olika skäl försökt att tysta ner saken.

Enligt en sammanfattning av artikeln i landets näst största dagstidning, "Algemeen Dagblad" av den 14/11 har kommissarie van Soest's teorier väckt de svenska myndigheternas intresse. Tidningen hänvisar bl.a. till samtal med den svenske polissambandsmannen vid ambassaden, kommissarie Bengt Widlund.

Härmed översändes översättningar av nämnda artikel i "Algemeen Dagblad", samt av en ytterligare artikel ur dagens nummer av samma tidning. Översättningarna har gjorts på sambandsavdelningen.

Slutligen översändes i förminskad kopia artikeln i "Vrij Nederland".

BOTHÉN

Dnr. A: 818-91
91 -11- 2 0
RIKSKRIMINALPOLISEN Våldshoteln/2

Pol 2/Ölander/aw
1991-11-18
Delges:
Expchef Ekeberg, Ju
Depr Kring, Ju
Byråchef Ekberg, RPS
~~H Ölvebro, RPS~~
Polch
Bitr Polch
Rättsch
Ch R 2, 3
Leifland, pol2
Ölander, pol 2

26/11-91/Had

Översättning av tidningsartikel införd i Algemeen Dagblad.
911114.

MORD TYSTAS NER

Stark kritik från f.d. kommissarie i ärendet Olof Palme.

från vår korrespondent.

DEVENTER - Judiciella myndigheter i Nederländerna tystar ner ärende som kan ge mer klarhet i mordet på statsminister Olaf Palme.

Detta förklarar f.d. poliskommissarie R.W. van Soest från Deventer i veckobladet "Vrij Nederland" denna vecka. "Vi har judiciella myndigheter, som genom oduglighet och långsinthet försummar en utredning i ett mordärende", säger Van Soest. Enligt honom blev den kurdiske advokaten Bilgili från Deventer mördad 1987 eftersom han hade givit upplysningar till svenska judiciella myndigheterna beträffande mordet på Palme.

STOPP

En närmare utredning av denna teori sattes stopp för av åklagaren i Zutphen. Denne skulle ha handlat på detta sätt på grund av långsinthet, eftersom Van Soest, som var handläggare av mordärendet på Bilgili, inte ville ta med honom till Sverige. Enligt den exkommissarien mördades asylsökande Mahmut Bilgili (33) 1987 på grund av att han lämnat information till de svenska myndigheterna om mordet på statsminister Olaf Palme. Bilgili, vilken tidigare var aktiv för det Kurdiska Abetarpartiet PKK, skulle ha lämnat informationen p.g.a. att han inte var enig med partiets radikala linje.

Van Soest, som avgick i fjol p.g.a ryggbesvär, tycker att omständigheterna runt mordet på Bilgili bevisar att det var mer på gång än bara en "simpl uppställning". Detta påvisar bl.a. offrets brutna fingrar, att Bilgili härigenom ingående skulle ha förhörts. Dessutom påträffades i hans våning ett kuvert med tidningsurklipp om mordet på Palme.

KURDER

Denna teori har väckt de svenska myndigheternas intresse. Enligt B. Widlund vid den Svenska ambassaden i Haag finns det i Sverige intresse för ärendet, på det villkor att Van Soests teori närmare underbyggs.

Van Soest försökte redan i början av 1990 hos åklagarmyndigheten i Zutphen att få denna underbyggnad till stånd. Emellertid utan något resultat.

Efter Palme-mordet greps ett antal kurder i Sverige. Van Soest förmodar att detta skedde efter upplysningar från Bilgili. De anhållna kurderna var tvungna att släppas p.g.a bristande bevis.

Bland de frisläppta kurderna befanns sig den västeuropeiska ledaren för PKK, Huseyn Yildirim, en kurdisk advokat, som arbetat tillsammans med Bilgili på samma kontor i Turkiet. Runt en månad efter dennes frisläppande i Sverige försvann hans f.d. kollega Bilgili i Deventer.

Översättning av tidningsartikel i Algemeen Dagblad 911115

AKLAGARMYNDIGHET NEGLIGERAR F.D. POLISMANS AVSLÖJANDEN

ZUTPHEN - Åklagarmyndigheten i Zutphen bedömer det fortfarande inte vara aktuellt att göra en närmare utredning beträffande sambandet mellan mordet på Palme 1986 och mordet på den kurdiske asylsökande Bilgili i Deventer ett år senare.

Detta meddelade åklagare J.C. Buttinger igår som svar på uttalanden från f.d. kommissarie R.W. van Soest h.h. i Deventer.

Enligt Van Soest vägrar man redan sedan mer än ett år tillbaka att undersöka en ny teori om eventuella samband mellan de båda mordärendena. Den tidigare polismannen påstår att Bilgili likviderades på grund av att han lämnat information om mordet på Palme till svenska judiciella myndigheter.

Buttinger vägrar att gå in på innehållet i de båda ärendena. De detaljer som Van Soest har berättat om beträffande mordet på Bilgili faller formellt under tystnadspliktsbestämmelserna, enligt Buttinger. "Ärendet finns fortfarande hos domaren", enligt åklagaren, som däremot vill framföra att en närmare utredning efter prövning inte utförts.

JEROEN TERLINGEN ■ *'Men maakt zich drukker over het feit dat ik rechtstreeks stukken stuur aan de landelijke officier van justitie dan over het oplossen van een moord,' zegt R.W. van Soest. Van Soest, ex-politie-commissaris in Deventer, was belast met het onderzoek naar de moord op de Koerdische advocaat Bilgili op 26 maart 1987. Na een langdurig onderzoek, dat hij ook nog voortzette toen hij in de ziektewet belandde, ontdekte hij dat er mogelijk een link bestond tussen zijn zaak en de moord op de Zweedse premier Olaf Palme. Maar de procedure voor een vervolgonderzoek werd zo vertraagd dat de politiemans zijn voorstel uiteindelijk maar terugtrok. Op het gevaar af als een rancuneuze recalculans te worden afgeschilderd, besloot Van Soest nu alsmog de publiciteit te zoeken over de affaire-Bilgili. Hij geeft het toe: niet meer uitsluitend omdat hij geen genegen neemt met justitiële laktheid, maar ook om zijn zelfrespect te behouden.*

Op 5 februari 1987 verdween **Mahmut Bilgili** (33), een Koerdische advocaat die in januari 1986 in Deventer asiel vroeg. Op 26 maart 1987 werd zijn stoffelijk overblijfsel opgevoerd uit het Twentskanaal bij Marstele. Bilgili was vermoord. De patholoog-anatomist stelde vast dat hij moet hebben geleefd toen hij in het water werd geduopt. Getrokken vingers en een wond aan het achterhoofd waren vermoedelijke verwarmde door een schip. Politiecommissaris R.W. van Soest (51) beet zich in de affaire-Bilgili vast. Van Soest, vanaf 1971 hoofd van de recherche in Deventer en vanaf 1979 leider van het recherchebureau van de Coerjsoel, had een grote reputatie. Procureur-generaal

J.H.G. Boekraad uit Arnhem beschreef hem als een uitstekende rechterbreed, een vernieuwer, die met zijn ervaring voor een opvallend hoog 'oplossingspercentage' in stad en provincie zorgde. Deontleek werd de moordenaar van Bilgili niet gevonden. In de zomer van 1988 werd de zaak op de plank gelegd. Op hetzelfde moment belandde Van Soest wegens rugklachten in de ziektewet. De Deventer commissaris afdeling in 1989 ook nog een rechts operaties aan zijn ruggevoel. In de herstelperioden tussen zijn periodieke ziekenhuisopnamen voelde hij zich te goed om alleen maar uit het raam te gaan zitten kijken. Hij verdiepte zich opnieuw in de zaak-Bilgili, die hem maar niet los liet. Hij nam alle processen-verbaal nog eens door en bevestigde de geschiedenis van de Koerden en de ontvoering van de PKK, de gewelddadige Koerdische Arbeidspartij, en kreeg nieuwe informatie van de Duitse en Nederlandse inlichtingendiensten. In februari 1990 schreef Van Soest een verslag aan de officier van justitie in Zutphen mr. G.J. de Heer. Daarin zette hij vast dat bij vele en geproede redenen liet om aan te nemen dat Mahmut Bilgili was vermoord omdat hij de Zweedse autoriteiten in kennis had verschaft van de daden van de moord op Olaf Palme. Van Soest wilde in eerste instantie dat het onderzoek naar de moord op de advocaat nieuw leven werd gebloeid. Een onopvallende zaak was nu eenmaal een zaak aan zijn doelskijn. Dat daarmee wellicht de samenhang werd verbroken tussen de moord op Bilgili en die op Olaf Palme was een spectaculaire bijkomstigheid, waarmee zijn Zweedse collega's hun voordeel konden doen. Daarvoor zette hij het openbaar ministerie een aantal concrete stappen voor om zo gauw mogelijk de degelijkheid van zijn theorie te beproeven. Maart 1990 reageerde mr. G.J. de Heer niet maar op het initiatief van de Deventer commissaris. Hij wilde niet de zaak-Bilgili als afgeleide beschouwen. De commissaris: 'De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat mijn persoonlijke verhouding met de officier van justitie uitstekend was. Toen ik in 1987 voor onderzoek naar Zweden mocht, wilde hij mee en hanteerde hij in mijn korps rond dat hij toch maar mooi een snoepreisje had versierd. De dag voor ons vertrek heb ik hem toen vriendelijk gezegd dat ik geen prijs wilde op zijn gezelschap.' Van februari 1990 tot september 1991 besloot commissaris R.W. van Soest geprobeerd een vervolgonderzoek naar de moord op Mahmut Bilgili te bevestigde - eerder anders omdat zijn Zweedse collega's hem

daar om vroegen. Tevens, Uiteindelijk besloot hij zijn ervaringen naar buiten te brengen om daarmee kanszaken de gelegenheid te geven de minister vragen te stellen over het beleid van het openbaar ministerie in de zaak-Bilgili. Van Soest nu, nog steeds niet in dienst. Op het moment dat de Deventer politiebureau in 1987 het uoffelijk overblijfsel van Mahmut Bilgili vond, zat heel toevallig een agent van zijn landgenoten in de cel. Op 15 maart vierde de Koerdische gemeenschap in Deventer zijn nieuwjaarsfeest. Rondicht op eventuele problemen tussen vertegenwoordigers van elkaar bestrijdende politieke partijen reden we naar de schouwburg om te zien of de bijeenkomst rustig verliep. Toen we aankwamen hoorde er een enorme paniek. Er was gelagen met boekbalen en in de menige geschoten. De daden van de aanslag, waarbij wonderbaarlijk genoeg maar zes mensen werden gewond, liepen ons recht in de armen. Tijdens de verhoren bleek dat het harde jeugens waren van de extreemistische PKK. Een van de verdachten van de aanslag in de schouwburg sloeg door toen het stoffelijk overblijfsel van Mahmut Bilgili boven water kwam nadat we hem wekenlang hadden verhoord. Hij bekende dat zijn huis in Mengelo als vergaderplaats diende voor de PKK. Toen hij op 5 februari 's avonds thuis kwam, trof hij daar zijn mede-PKK'er **Hizmet H. van** en het ingepalme, openbaarlijk leverde hij het aan van de advocaat. Onze verdachte liep II, hier pakke naar het Twentskanaal te brengen. Daarna verdween zijn makker, die wij al zochten omdat hij de laatste persoon was met wie Bilgili in Deventer werd gezien, uit het zicht. Onder de gearresteerde Koerden bevond zich ook **Oezan O.** (naar later bleek een valse naam) uit Rotterdam, die zich op 5 februari 1987 tegen zijn gewoonte in al een ochtend 's morgens bij de Vreemdelingen-dienst meldde en die voor de rest van die dag een wong alibi had. Betrekkenheid bij de moord op Bilgili ontkende hij - net als zijn vriend in de aanklag in de Deventer schouwburg. Maar voor dat laatste feit werd hij op grond van getuigenverklaringen tot vier jaar gevangenschap veroordeeld. Van Soest: 'Je gaat natuurlijk op zoek naar een motief in beide affaires. Ik ben naar Zweden geweest, omdat mijn collega's daar na de moord op Olaf Palme in februari 1986 onderzoek hebben gedaan naar de PKK-organisatie. Ik ben naar Turkije gegaan om met familie en bekenden van Bilgili te spreken. Ik wilde dat hij beleerd

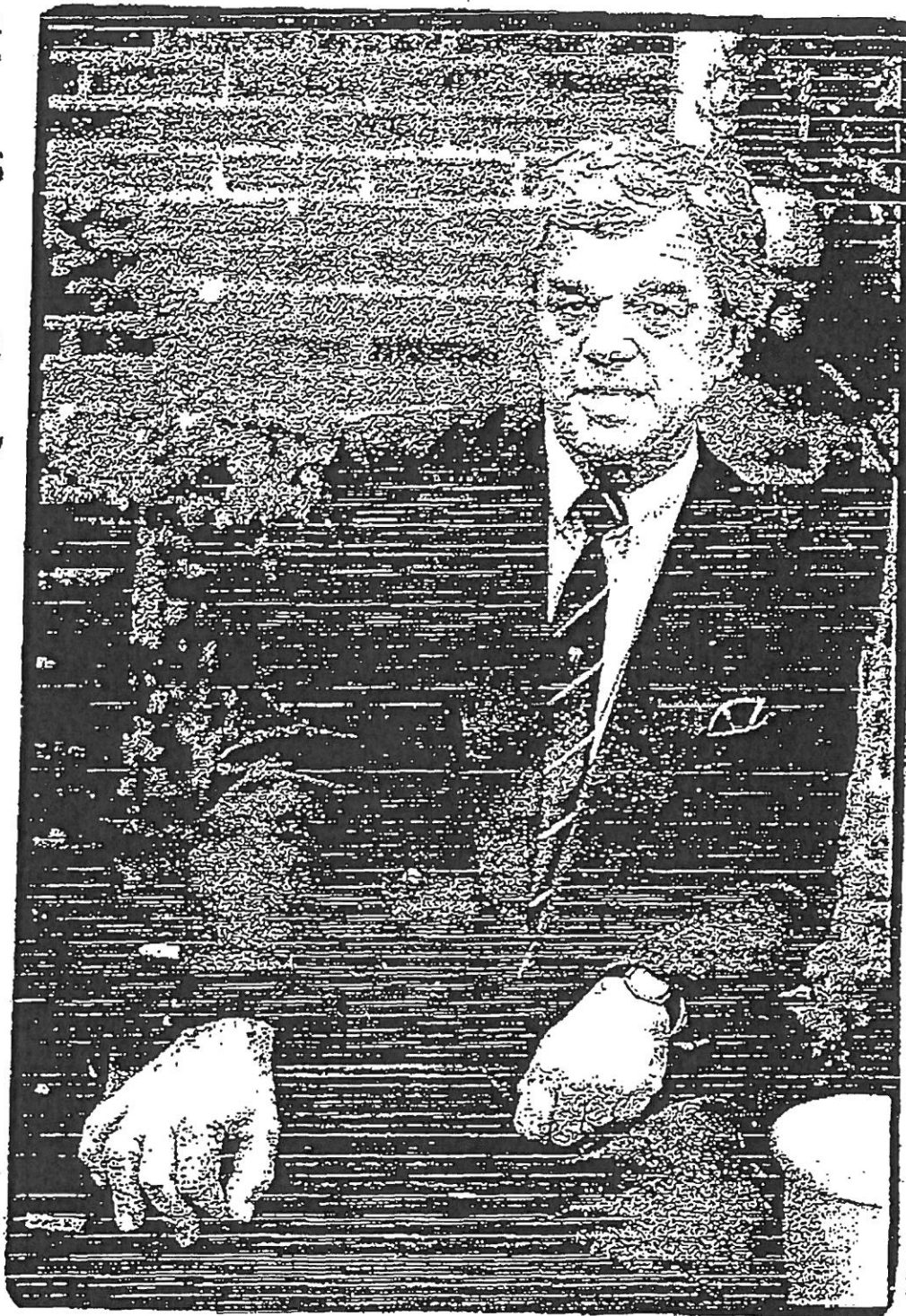
goed Koerd was, maar een Turk die trouwde met een idge uit een PKK-familie en hoog steeg in de hiërarchie van de Arbeidspartij. Als advocaat kon men hem goed gebruiken - hij werd nodig om aan al PKK-ers - maar volgens zijn vader ging zijn medewerking niet van harte en was ook zijn huwelijk een papieren affaire. Ondanks zijn vooraanstaande positie binnen de PKK ging Bilgili in militaire dienst in Turkije. De PKK nam hem dan kwalijk en vermoede zijn PKK-activiteit aan de Turkse autoriteiten. Daarvoor is hij veroordeeld. Toen de PKK-top dacht dat hij zijn laatste had geleefd, stuurde Bilgili in Turkije samen met **Ulasin Yildirim**, nu een van de meest vooraanstaande PKK'ers in Europa, die na de moord op Palme in Stockholm werd gearresteerd. We hebben tot in den treure geprobeerd Yildirim te spreken te krijgen, maar hij weigerde ieder contact. In tegenstelling tot wat Bilgili beweerdde toen hij in Deventer was lui voor zijn kennis op diverse piekken in Europa stierf, terwijl zijn vrouw in Ankara bleef wonen. In december 1985 werd hij in Frankfurt uit het vliegtuig naar Syrië gehaald omdat hij niet wilde politieke reisde. Mijn indruk is dat Mahmut Bilgili op dat moment letterlijk en figuurlijk op weg was naar de PKK-top in Damascus. De PKK had plannen met hem, hoewel hij zich hoe langer hoe minder bij de organisatie thuisvoelde. Zo gauw hij zich in Deventer vestigde, zette hij zijn PKK-betrokkenheid op een laag pitje. 'Wij weten dat hij een paar maal - onder anderen van Erzurum - op zijn vader heeft gehad vanwege zijn geringe inspanningen voor de goede zaak. Hij voelde zich steeds meer aangekrompen tot de **Rijgers**, een gemiddelde politieke groeping die het overwicht had in de schouwburg organisatie. Is hij daarom vermoord? Wilde hij met de PKK breken en wild hij te veel? En wat had de aanslag in de Deventer schouwburg daar mee te maken? Op 4 maart 1988 heb ik de officier van justitie in Zutphen een reeks aanbevelingen gedaan voor vervolgonderzoek. Bovendien vroeg ik als advocaat van het programma *Opvoering en recht van Edward Zimmerman* of we in zijn programma X Y mogelijk hoofddoelwit Erzurum H. mochten laten zien, van wie we konden aanpakken dat hij zich in Duitsland ophield. Zimmerman vond het prima, maar minister **Karhal** Altes gaf geen toestemming. 'Justitie was in die periode uiterst terughoudend met opsporing via de televisie. Er werd via *Interpol* een oproep gedaan om Erzurum H. aan te houden en voor te stellen. En dat was het. De zaak-Bilgili werd op de plank gelegd en ik verdween die zomer in de ziektewet.'

DE AFFAIRE-BILGILI

Commissaris R.W. van Soest bijt zich vast in zijn moordzaak

Tussen de operaties door gebruikte de Deventer commissaris zijn dagen intensief. Van Soest: 'De ontdekking dat de PKK een tegen rechtspassing heeft, met straffen die vereren van gedwongen overtuiging, bij scholing en openlijke afkeuring tot tribunen met een goedverhaal. In hun eigen geschriften meten ze hun terroristische activiteiten altijd brood uit, maar over de moord op Bilgili werd met geen woord gesproken. Waaron werd de advocaat vanuit Deventer eerst naar een huis in Mengelo meegenomen alvorens hij werd vermoord? Als het alleen maar om een etecatie ging, had men al die moeite niet hoeven doen. In de vijfde lege woning was een driehoekje uit de voorbedelking gemiddeld. Toen de technische dienst het beton eronder onderzocht, werden bloedsporen eindelijk die van Bilgili afkomstig waren. Hij moet voordat hij bevestigde werd afgevoerd tot bleedde toe zijn gestegen. En dan die gedrokte vingers, dat bleek bij ons de PKK geen gebruikelijke martelmethode om iemand tot een belofte te dwingen. Maar er

'Bilgili moet
voordat hij
bewusteloos
werd
afgevoerd
tot bloedens
toe
zijn geslagen'

bekentenis waarvan of waarom? Dat hij de PKK in de steek wilde laten? Dit kwam de ufo-achtelijke zware surf, meer dan een jaar nadat Bilgili zich in Deventer terugtrok, wel erg laat. Wat me ook niet lekker zit, was dat bij de zandig in de schouwburg, waarbij twee van de drie zwaargewonden Zoudeite Rijnen's waren, een zweren jongen als Osman O. was ingeschakeld, verdacht van een PKK-moord in Hamburg. Was het wel een ordinaire orderverstoring om duidelijk te maken dat alleen de PKK dit soort nieuwjaarstussen zoekt op

renieren, zoals we tot dan toe zannemen? Bij het lopende onderzoek in 1987 had de een feit bewist niet wereldkundig gemaakt. In de sober ingerichte kamer van Bilgili trof ik een pakket *krantenknipsels* aan over de moord op Olaf Palma in Stockholm. Waarom zou een Koerdische advocaat in Deventer, die met de PKK wilde breken, zo'n belangstelling hebben voor de affaire-Palma? Voor de rest was zijn kamer zo goed als leeg. Ik heb in de zomer van 1988 - informatie - *Hans Holmer*, de ont-slagen leider van het onderzoek in Zweden,

Erpöllitecommissaris R.W. van Soest: 'Je gaat natuurlijk op zoek naar een motief in beide affaires'

opgezocht. Hij woont tegenwoordig in Wenen en trok met groot plezier een middag voor me uit. Ik win dat zijn onderzoek naar de betrokkenheid van PKK-Koerden bij de moord op Palma op een volslagen echer was uitgelepen. Een amentvinkeling van de grofste blinders. Maar berekende dat ook dat Holmer bij zijn verdenking de plink volledig had misgeslagen?

Op goed van zijn zijde stude, geeft van de *Bundeskranken* in Mecklenburg (afkomstig uit verhooren van in Duitsland gevangene genomen Koerden) en vertrouwelijke informatie van de voormalige politiecommissaris Hans Holmer, schreef R.W. van Soest in februari 1990 zijn nota voor de officier van justitie in Zutphen, mr. G.J. de Haas.

Daarin stelde hij vast dat over de verzoeken van de PKK om Palme te vermoorden geen twijfel hoefde te bestaan. In de (bevolen) traditionele afspraaksovereenkomst van het PKK-leider in 1985 in Keulen was, volgens de inlichtingsdiensten van verschillende landen, op een negatieve en agressieve manier over Olaf Palme en Zweden gesproken - zo bleek na de moord op de Zweedse premier. Zoals ieder politiekopzet heeft ook Deventer een verzetsovergang van de politieke inlichtingsoverzicht in zijn midden, die via de eigen kanalen informatie lawaai over de verandering in Keulen. Er was een boekman, PKK-leider Abdullah Oulian kreeg geen verblijfsvergunning in Zweden, hoewel zijn vrouw in Stockholm woonde. Zweden verklaarde de PKK een terroristische organisatie, zodat PKK-leden twee 'overlopers' hadden vermoord. De doden zulten nog steeds gevangen. Daarnaast werden negen PKK'ers vrijgelaten wegens steunvriendelijke activiteiten. Na de moord op Palme werden in Duitsland bandopnamen van telefoongesprekken gezamenlijk waaruit viel af te leiden dat de PKK de moord op Palme voorbereidde.

Van Soest: 'In dezelfde periode werd Mahmud Bilgili van voormalig PKK-lid een heimelijke Rijkszwaartse. Mijn theorie is dat de overname van Palme de jonge advocaat te ver ging en dat hij zich daar-

'Mijn theorie is dat de executie van Palme de jonge advocaat te ver ging'

en definitief van de PKK distancieerde. Ik ga ervan uit dat hij na de moord op gefortificeerde wijze de Zwedse politie de informatie heeft verzocht die leidde tot de onbesluitte opsporingsacties van Hans Holmer. Bilgili had er de kennis en de positie voor. In januari 1987 werd de door commissaris Holmer gevestigde groep Koerden, die onder leiding stond van Bilgili's voormalige kompanen Faruq Yildirim, in Stockholm vrijgelaten. De Koerden waren niet, dat justitie bekend moest maken, maar wendend over het verzoek in eigen leiding.

Van Soest: 'Ik denk dat daarom in februari 1987 - na een misdaad en misdrijven in het licht in Hengelo - de moord op Bilgili werd gespreid en in maart 1987 de aanslag in de schouwburg, waar Bilgili's vrienden uit Deventer en een aantal Zwedse ambtenarij aanwezig waren.

heid, vertelde een CRI-functionaris hem dat hij pas na twee maanden opdracht kreeg van de landelijk officier van de Deventer affaire te onderzoeken. Behalve de teletoespraak over deze verroeping moest de commissaris ook even slikken toen hij merkte dat de magere reputatie van de hem toegewezen CRI-functionaris de lachlust van zijn korps opwekte.

Na overleg met Van Soest stelde de CRI een advies aan de officier van justitie in Zutphen te produceren dat de visie van de Deventer commissaris oordeelzaam. Er waren inmiddels vier maanden verstreken sinds Van Soest zijn nota over voornemens indield, maar er gloorde licht aan de horizon. Mr. De Haas had zijn functie als landelijk officier terrorismebestrijding overgedragen aan mr. J. Zwager, officier van justitie in Zwolle. 'Van mij zou je de ruime krijgen', zei hij op 31 mei 1990 tegen mij', vertelde commissaris Van Soest, 'maar Zutphen ligt dwars. Ik kan niet afdringen, hoegenaam eens gaan praten.' Zo lagen de verhoudingen: de landelijk officier terrorismebestrijding was overgeleverd aan de linnen van een lokale officier. Het gesprek leidde ertoe dat Van Soest, samen met de CRI, een 'aanvalsplan' mocht maken, dat voorzag in het opsporen en verhoren van diverse PKK-vertegenwoordigers in Nederland en daarbuiten. Toen hij half juni 1990 het plan met de Zutphense officier mr. G.J. de Haas besprak, werd het gekoninkwike Van Soest moest eerst maar eens beginnen met een volledige onderzoek, dicht bij huis. Dat accepteerde de commissaris schoorvoetend. Hij was even overtuigd dat ook een summier vervolgd onderzoek de feitelijke van zijn visie zou aanpakken en sluisde toe een adequate spelstrategie.

Na het indienen van zijn verzoek om een vervolgoeddeek duurde het lang voordat er iets gebeurde. De officier van justitie in Zutphen probeerde de Deventer commissaris te praten met het voorstel zijn plan voor te leggen aan de landelijk officier van justitie terrorismebestrijding, mr. H.J. den Oo. Aangezien Van Soest lid was van diens adviescommissie informeerde hij na een paar weken of mr. Den Oo al iets uit Zutphen had ontvangen. Nier dus. Op verzoek van Den Oo stuurde Van Soest hem zijn nota en voornemens rechtstreeks toe. Zutphen boos, de landelijk officier voorzichtig: 'Laten we de Centrale Recherche Informatiedienst (CRI) maar eens om advies vragen.'

Hoewel Van Soest keer op keer te horen kreeg dat de CRI de zaak in behandeling

Hebben reclamemensen verstand van commerciële communicatie?

Hadden ze er verstand van, vroeg Paul Peeters zich af in *Nieuwe Tribunaal* van morgen. Peeters, partner in het organisatiespecialisten Marc Linnik & Young, zegt dat de lucht zeer hoort naar op het toekomstige af te. Hoewel kennis hebben reclamemensen van psychologie? Bij getrek daarmee is er maar één oplossing gewoon tellen. Als je dat ook al niet doet, is reclame niet succesvol. Dan worden niet-gepaste begrippen als 'creativiteit' bedragen, want sommige mensen kunnen meer betekenis dan andere.

In dezelfde nummer, dat medekontroversie tot drama heeft, heeft ook onderzoek geene

Peter van Westendorp met een handvol ontwerpers wettigen. Markverkeer is volgens hem niet gebaseerd op marketingwetten maar op gevoel. Zijn overtuiging is dat reclame veel-er psychologische waarden bovenaan de reclame zelf dan van de mensen. Als de prijzen en plaats in de reclame activiteiten bij de cultureel bepaalde belevingswereld van het publiek moet de kans toe dat de marketingstrategie wordt waargenomen en dat succes van de 'presentie' van het merk.

Ook is dit nummer een vertrekpunt voor een essay voor illustratoren. Topovereen, die financieel bijna de tek werd oegedruid door een

reclamemensen die op zijn best een oeder diek stond van een kluis. Eens. Deze kluis meent, dat het voor hen verrijkt illustratiewerk pleger is op de heraanke Amerikaanse teksten. Stelsel. In *Nieuwe Tribunaal* van morgen.

NIETJUS TRIBUNAAL

Een advertentieverzekering dat zoveel marketing in zijn hoedanigheid doet. 03240-42070

ZOMAARWATVROUWELIJKHEID

Toen Betty (Elisabeth) Meysard na de bevrijding (van Parijs) met hem in contact kwam, keerde hij geen Robert Maxwell, maar Jan Ludvig Hoch. Ze was opgegroeid in een vroom protestants gezin. Haar vader was burgemeester van Lyon.

Valerie Grive (*Sunday Times*) begint haar gesprek met 'Verdang - zondag 10 november - start ze bij Maxwells graf op de Olijfburg, elegant en vrouw tot in de dood. Terwijl haar echtge-

noot genompele gevoelens optiep, parde hij perfect rest, inkomende manieren aan oorkenbare intelligentie. De onimocette haar voor het eerst in 1988 tijdens de internationale conferentie in Oxford en Londen over de bloemst. Ze was geschokt door het antisemitisme dat de kop opstak. Toen ze trouwde wist ze niets van het joodse geloof, maar ze raakte er al snel intars bij betrokken. Over haar jonge kinderen zei ze dat zijn echtgenoot was wees, in hele familie werd vermoord. Een trauma. Ik voelde dat ik zijn vermoede familie moest herscheppen. Als je van een man houdt, doe je dat. De kinderen (voen hoekte elan) kwa-

men twee keer per jaar bijeen met Kavranis en op vaders verjaardag. Om overtuigd Betty heen een album met perskipsels over herself. Hun oudste zoon stierf nadat hij na een auto-ongeluk zeven jaar in coma lag. Toen alle kinderen hun eigen weg gingen, kon ze emdelijktoeven geven aan haar verlangen. 'Ik heb een intellectuele tie. Zonder uitdaging van de geest zou ik heel ongelukkig zijn.' Vier jaar lieg stocd ze om kwart voor zes op studeerde Franse letterkunde aan St. Hugh's in Oxford. Werkte daarna vijf jaar aan haar profschrijft over *The Art of Letter Writing 1789-1830*, gebaseerd op een briefencollectie van haar fa-

milia. 'Maar zelfs toen ze Dr. Maxwell was bleef ze in de eerste plaats de plichtgetrouwe echtgenote van de magnaat. Ontving mensen die voor hem belangrijk waren, internationale schenkingen, Nobelprijs-winnars en andere topwetenschappers. Nooit haar eigen vrienden en vriendinnen. Hoewel Maxwell zijn grote huis Headington Hall aan de rand van Oxford *Berry's domein* noemde.' Zelf verblijf hij in zijn flat in Londen, met pilaren van groen marmer met goud, reusachtige wandspijten en zeventiende-eeuwse schiedrijke. Hij sloep letterlijk boven zijn werk en op het dak stond de belkoper.

'Als je je maas Gesticht', zei ze, 'heb je ook een kloekinstinct. Ik kon hem in de zakenwereld niet bijstaan; ik ben geen zakenvrouw, maar je kunt met de vechter mee rijden en z'n wanden verzachten.'

Na meer dan veertig jaar samen, voedde ze maar één eigenschap van Bob overleefde: zijn ongeduldige geschreeuw tijdens gesprekken: 'Naxt, naxt.' Ze eijerde Henry de Montfordant: 'In m'as ronde lades tous les hommes, et m'edie-eris tous les desmas.' ('Door jou word ik alle mannen onbedruddend en elk bestaan middelmatig.')

Na de aanslag in de Deventer Schouwburg, waar de Koerdische gemeenschap op 15 maart 1987 haar nieuwjaarsfeest vierde.

ken en de daaruit ontstane onwettige en overtuigende situatie, het voornemen een vervolgingsovername in de zaak-Bilgili te nemen. De gang van zaken wordt gekenmerkt door gebrek aan voortvarendheid, maar ook door gebrek aan nauwkeurigheid, wat vooral blijkt uit de manier waarop de zaak wordt behandeld, met name op het gebied van de verschillende gerechtelijke vooronderzoeken te maken sluiten.

Bijna een brief van affaire van juni '87 van mr. G.J. de Haas aan de korpschef van de Deventer politie (27-6-1990) was het parket in Zutphen opgelucht dat Van Soest de handdoek in de ring gooide. In de brief haalt De Haas rechter-commissaris Kenter op, die 'een enkele zending met (...) nadere opsporingshandelingen op te laden (...) met name gelukt op het grote tijdsverloop'. De officier kondigt aan de verschillende gerechtelijke vooronderzoeken te maken sluiten.

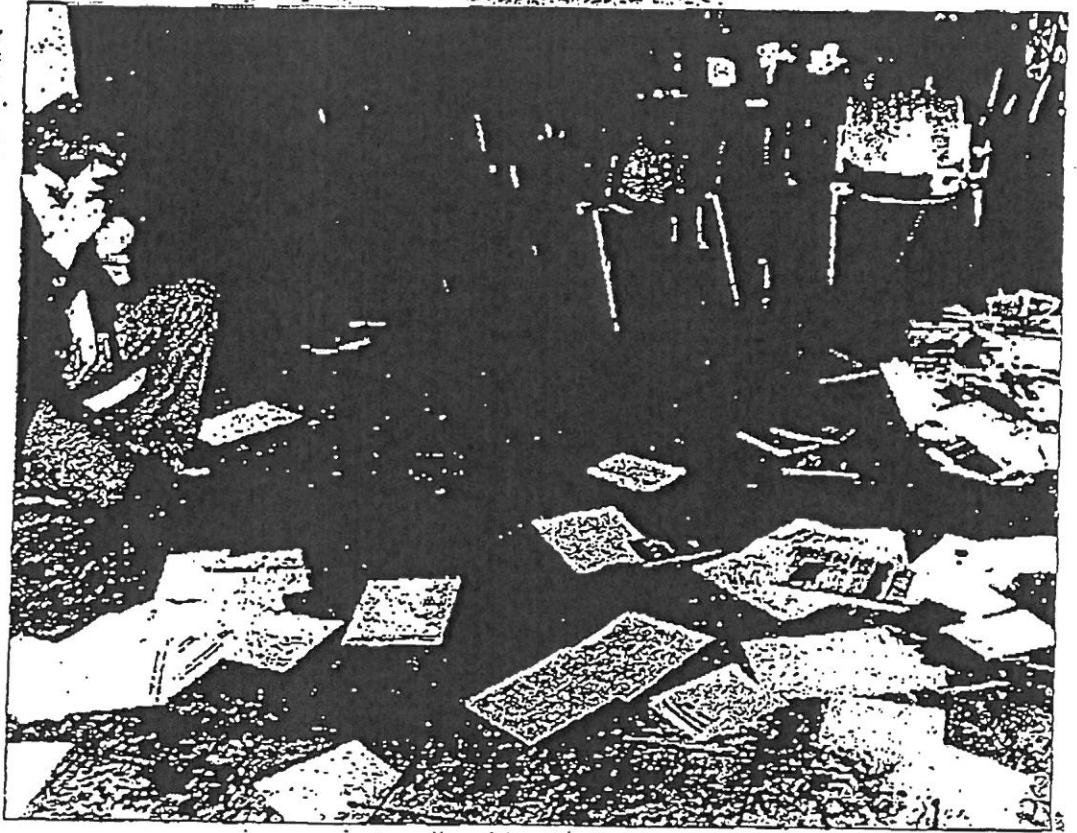
Van Soest: 'Ik denk niet eens dat vertrouwde persoonlijke verhoudingen de doorloop hebben gegeven bij het volslagen gekijk aan medewerking. Het is nog veel erger, in Zutphen heeft met een broertje dood aan alles wat immuïtief werkt of slaagvaardig optreden vereist. Men maakt zich drukken over het feit dat ik rechtvaardig studeer naar aan de landelijke officier van justitie dat over het oplossen van een moord.'

Tekend voor de werkwijze in dit onderzoek noemt Van Soest een voorval uit oktober 1990, toen een verdachte in een Duits PRK-proces mededeelde een verklaring over de moord op Mahmut Bilgili te willen afgeven.

De commissaris: 'Een gesprek met deze verdachte eindigt in mijn plan, waarvan de uitvoering werd tegengehouden. Er vertrok slachtoffer een heel gezinschap naar Duitsland: vertegenwoordigers van gemeentepolitie, recherchebureau, CRL, vergezeld door de officier van justitie en de rechter-commissaris. Bij zijn opgetuigde delegatie wilden de Duitsers niet achterblijven; ook aan hun kant werden de nodige surtoeren opgetuurd. Het gevolg was dat de verdachte geen woord meer zei.'

Toen R.W. van Soest zijn voorstel voor een vervolgingsovername in de zaak-Bilgili officieel had teruggevoerd, werd hij het gewent zijn. Zwedse collega's op de hoogte te brengen van de juridische gang van zaken en zijn spijt te betuigen over het feit dat hij hen wellicht had bijgehaakt met een oude mis. Hij sprak daarover met detective-inspecteur Bengt Wälstedt, verbindingsofficier in de Zwedse ambassade in Den Haag. De informatie die Wälstedt vervolgens doorgaf aan Stockholm was van dien aard dat het twee keer de vertegenwoordigers van de Zwedse politie naar Nederland kwamen, onder andere om zich te verdiepen in de moord op Mahmut Bilgili, de aanslag in de Deventer schouwburg en de mogelijke relatie tussen deze misdrijven en de moord op Olaf Palme. Van deze bezoeken hoorde Van Soest schertsen, toen zijn Zwedse collega's telefonisch hun vertaling uitpakten over zijn afwezigheid bij de gesprekken met mr. Zwerver en vertegenwoordigers van de CRL.

Op het gewaar af als een rijkswaarde-reclame te worden afgeschikerd besloot Van Soest dit voorjaar, toen hij definitief werd afgekeurd, geen pogingen te maken met het in de doofpot verdwijnen van de zaak-Bilgili. Hij geeft het toe: niet meer

'De procureur generaal is bijvoorbeeld afgegaan op mededelingen van betrokkenen dat er in Zweden geen belangstelling zou bestaan voor de affaire'

uitsluitend omdat hij geen genoegen neemt met juridische laktheid, maar ook om zijn zelfrespect te behouden.

Na een lange wachtijd kreeg Van Soest een onderhoud met de procureur-generaal bij het gerechtshof in Arnhem, mr. J.F.G. Boekraad, die hem vervolgens (zie het artikel in de begin van dit stuk) schriftelijk de hamel in pers, toefaf dat het optreden van het openbaar ministerie niet fraai was geweest, maar besloot de zaak te laten rusten. 'Hij wilde geen gesondte, zo vlak voor zijn vat en heeft zich door het parket in Zutphen op het verkeerde been laten zetten,' berooft de inmiddels voormalige Deventer commissaris. 'De procureur-generaal is bijvoorbeeld afgegaan op de mededeling van betrokkenen dat in Zweden geen belangstelling zou bestaan voor de hele affaire. Ik heb meteen B. Wälstedt gebeld op de Zwedse ambassade, die ja Stockholm informatie is geen inwinnen. Daar kreeg hij het tegenovergestelde te horen van wat het openbaar ministerie beweerde.'

B. Wälstedt: 'De heren Carlsson en Lindström vertelden mij dat zij grote belangstelling hadden voor de theorie van Van Soest en dat zij graag - via de daarvoor geëigende kanalen - wilden samenwerken bij een vervolgingsovername.'

En bleef Van Soest nog maar één weg open. Via het Kamerlid H.F. Dijkstal (VVD), lid van de vaste commissie voor de politie, kwam zijn dossier terecht bij de minister van Justitie met het verzoek een objectief oordeel te laten vellen over de gang van zaken, bijvoorbeeld door een andere procureur-generaal. Dat was in juni van dit jaar. Dijkstal: 'Vanaf dat moment heb ik bij minister Hirsch Ballin een aantal keren aangedrongen op een antwoord van Van Soest. Tevergeefs.'

Maar een Vrij Nederland meddelede zich bij de Zutphense officier mr. G.J. de Haas voor wederhoor en opens is er op het ministerie van Justitie tijd voor een briefje aan Van Soest namens de minister, ondertekend door J. Snyver, directeur-generaal

Felicitie. Opnieuw wordt de justitiepercept gestoken over zijn integriteit en reputatie. De zaak is grondig onderzocht (zonder Van Soest te horen - J.), maar procureur-generaal Boekraad heeft gesproken, wie is de minister dan nog om te interveniëren? Nu aan alle formaliteiten is voldaan, heeft het ministerie van Justitie geen behoefte meer aan een weerwoord. De heer De Haas laat via de Zutphense pers officieel weten dat een gesprek onmogelijk is omdat Van Soest niet meer bij de politie werkt en de zaak-Bilgili eerder de rechter is. Vooral dat laatste lijkt een doodsdoener. Mitsdien dat er bij laterpol nog een verzoek ligt uit 1987 om een of andere PRK'er op te sporen, maar de graf van Van Soest is nu juist dat de Zutphense justitie en vervolgens alle andere instanties tegenhouden dat er iets onder de rechter komt. Mr. Des Os geeft geen commentaar, omdat is afgesproken Vrij Nederland naar de procureur-generaal te verwijzen. Mr. W. Sorgdrager, de opvolger van procureur-generaal P.G. Boekraad in Arnhem, is ook al door Zutphen op de hoogte gebracht van een mogelijke VN-publikatie. Ze conformeert zich aan het oordeel van haar voorganger en schenkt ons een algemene, uiterst diplomatieke wijsheid: 'Ik sta natuurlijk langs de zijlijn, ook al heb ik de dossiers bestudeerd. Maar het zou toch belachelijk zijn als een politiemann mogelijkheden ziet om onderzoek en het openbaar ministerie dat daaraan geen behoefte?'

'Zo is het maar net,' reageert Van Soest. De ex-commissaris: 'Nu zitten we met een justitieel apparaat dat uit onbekwaamheid en nauwkeurigheid in een maandmak last stoffen, waarin mensen soms elkaar heen werket en competentieovername uitvoert, een apparaat dat de politie van een bevindend land laat barsten, dat elkaar dekt zo gauw iets fout gaat, dat denkt een commissaris van politie zoet te kunnen houden door hem over zijn bolletje te zien, en een apparaat dat een mens de uren op zijn werk afpakt.'